

ПРОТОКОЛ

50-го засідання Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу - небанківських установ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (заочний формат)

м. Київ, Держфінмоніторинг

16 вересня 2021 року

За результатами узгодження та узагальнення пропозицій членами Робочої групи вирішено:

Взяти до відома інформацію щодо узгодження спільної позиції з наступних питань:

Питання 1. Яка процедура замороження активів клієнтів лізингових компаній?

У відповідності до пункту 4 додатку 13 Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України № 107 від 28.07.2020 (далі – Положення №107) установа розробляє та документує у внутрішніх документах установи з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ) порядок здійснення заходів, що забезпечують можливість замороження установою активів терористів, зокрема:

1) порядок завантаження переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі – перелік терористів) та змін до нього;

2) порядок здійснення скринінгових процедур, які дають змогу установі виявити в її клієнтській базі та фінансових операціях, що здійснюються за допомогою установи, індикатори пов'язаності з особами з переліку терористів;

3) процедуру розгляду та порядок ескалації випадків виявлення індикаторів пов'язаності з особами з переліку терористів, зокрема збігу окремих даних (комбінацій даних) із клієнтської бази та фінансових операцій, що здійснюються за допомогою установи, з даними осіб із переліку терористів;

4) заходи щодо призупинення здійснення фінансових операцій та/або замороження/розмороження відповідних активів.

Якщо за результатами проведеного установою аналізу підтверджується той факт, що клієнт включений до переліку терористів, установа має негайно заморозити активи такого клієнта в порядку, визначеному внутрішніми документами установи з питань ПВК/ФТ, з урахуванням вимог, визначених в додатку 13 до Положення № 107.

Разом з тим, якщо на момент виявлення та підтвердження збігу даних активи такого клієнта в установі відсутні, з метою дотримання установою вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ та недопущення їх порушення, установа, за рекомендацією Робочої групи, має забезпечити негайне замороження активів такого клієнта під час їх отримання в результаті спроби проведення таким клієнтом фінансової операції (іншими словами, якщо такий клієнт вносить готівкові кошти через касу банку на рахунок лізингової компанії, то такі активи мають бути заморожені банком, а у разі внесення готівкових коштів через касу лізингової компанії, такі активи мають бути заморожені саме лізинговою компанією).

Зазначаємо, що відповідно до пункту 18 додатка 13 до Положення № 107 установа зобов'язана забезпечити облік заморожених активів, що є предметом фінансової операції, таким чином, щоб бути здатною на запит Національного банку України продемонструвати здійснені установою заходи щодо замороження активів та наявність в установі заморожених активів у повному обсязі (за потреби).

Питання 2. Чи підлягають належній перевірці СТО, медичні установи, сервісні центри та інші суб'єкти господарської діяльності, які не є клієнтами страхових компаній, але на рахунки яких виплачується страхове відшкодування на користь страхувальника або вигодонабувача, якщо сума виплат менше 400 тисяч грн.?

Ураховуючи норми Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон)» (пункт 4 частини другої статті 8, пункт 31 частини першої статті 1, частину третю статті 11 Закону) страхова компанія, як СПФМ, не зобов'язана здійснювати належну перевірку суб'єктів господарювання, на рахунки яких здійснюються виплати страхового відшкодування (за дорученням та в інтересах клієнта) за умови, що такі суб'єкти господарювання не є клієнтами страхової компанії та не користуються її послугами.

Водночас звертаємо увагу, що відповідно до пункту 3 частини другої статті 8 Закону СПФМ зобов'язаний забезпечувати функціонування належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності ризик-орієнтовного підходу та вжиття належних заходів з метою мінімізації ризиків.

Питання 3. Чи вважається страхове відшкодування активом клієнта, який можна заморозити відповідно до вимог Закону?

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, - всі активи, що прямо (а щодо права власності на корпоративні права - також опосередковано (через інших осіб) перебувають у власності, в тому числі у спільній власності, або передаються на користь осіб, включених до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі - перелік осіб), осіб, які здійснюють фінансові операції від імені або за дорученням осіб, включених до переліку осіб, та осіб, якими прямо або опосередковано (через інших осіб) володіють або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, включені до переліку осіб, а також активи, отримані від таких активів.

Відповідно до частини четвертої статті 15 Закону страховій компанії як СПФМ забороняється (за винятком випадків, передбачених резолюціями Ради Безпеки ООН) встановлювати ділові відносини та проводити видаткові фінансові операції, надавати фінансові та інші пов'язані послуги прямо або опосередковано з клієнтами, які зокрема є особами, яких включено до переліку осіб.

Страхова компанія як СПФМ зобов'язана негайно, без попереднього повідомлення клієнта (особи), заморозити активи терористів (частина перша статті 22 Закону).

Таким чином, страхове відшкодування вважається активом клієнта страхової компанії, яке у відповідності до Закону може бути заморожене у якості такого, що пов'язане з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням.

Відповідно до частини сьомої статті 22 Закону замороження активів відповідно до частин першої і другої цієї статті не є підставою для виникнення цивільно-правової відповідальності СПФМ, його посадових осіб та інших працівників за порушення умов відповідних правочинів та/або законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб, якщо вони діяли у межах завдань, обов'язків та у спосіб, передбачених цією статтею.

Питання 4. Чи можуть розглядатися засновники кредитної спілки в якості її КБВ, якщо після створення кредитної спілки засновники фактично мають права та обов'язки членів кредитної спілки?

Засновники кредитної спілки можуть виступати в якості її КБВ у випадках, якщо такий засновник (член) кредитної спілки здійснює непрямий вирішальний вплив на діяльність кредитної спілки, ознаки якого наведені в пункті 30 частини першої статті 1 Закону, наприклад, у разі обрання його до органів управління.

Питання 5. Яка процедура замороження активів клієнтів які отримали

кредит у кредитній спілці?

У відповідності до пункту 4 додатку 13 до Положення № 107 установа розробляє та документує у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ порядок здійснення заходів, що забезпечують можливість замороження установою активів терористів, зокрема заходи щодо призупинення здійснення фінансових операцій та/або замороження/розмороження відповідних активів.

Якщо за результатами проведеного установою аналізу підтверджується той факт, що клієнт включений до переліку терористів, установа має негайно заморозити активи такого клієнта в порядку, визначеному внутрішніми документами установи з питань ПВК/ФТ, з урахуванням вимог, визначених в додатку 13 до Положення № 107.

Разом із тим, якщо на момент виявлення та підтвердження збігу даних активи такого клієнта в установі відсутні, з метою дотримання установою вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ та недопущення їх порушення, установа, за рекомендацією Робочої групи, має забезпечити негайне замороження активів такого клієнта під час їх отримання в результаті спроби проведення таким клієнтом фінансової операції (зокрема, у разі повернення такою особою кредитних коштів та відсотків за ними через касу банку на рахунок кредитної спілки, такі активи мають бути заморожені банком, а у разі внесення готівкових коштів через касу кредитної спілки - такі активи мають бути заморожені саме кредитною спілкою).

Відповідно до пункту 18 додатка 13 до Положення № 107 установа зобов'язана забезпечити облік заморожених активів, що є предметом фінансової операції, таким чином, щоб бути здатною на запит Національного банку України продемонструвати здійснені установою заходи щодо замороження активів та наявність в установі заморожених активів у повному обсязі (за потреби).

Питання 6. Усі оператори поштового зв'язку чи тільки оператори поштового зв'язку які надають послуги з переказу коштів (поштового переказу) та здійснення валютних операцій є СПФМ, щодо яких НБУ виступає суб'єктом державного фінансового моніторингу?

Відповідно до підпункту 5 частини другої статті 6 Закону СПФМ є лише ті оператори поштового зв'язку, які надають послуги з переказу коштів (поштового переказу) та здійснення валютних операцій.

Разом з тим, звертаємо увагу, що Законом України № 1591-ІХ від 30.06.2021 внесені зміни, зокрема до пункту 5 частини другої статті 6, а також до пункту 1 частини першої статті 18 Закону, які вводяться в дію з 01.08.2022.

У зв'язку з цим пропонуємо звернути увагу, що з 01.08.2022 відповідно до наведених норм НБУ здійснюватиме державне регулювання і нагляд у сфері

запобігання та протидії, зокрема щодо операторів поштового зв'язку, які надають фінансові платіжні послуги та/або послуги поштового переказу, та/або послуги із здійснення валютних операцій.

**Директор Департаменту
координації системи
фінансового моніторингу**

Олександр ГЛУЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Голови

Ігор ГАСВСЬКИЙ